

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย ศึกษาถึงแนวโน้มของหลักสูตรและการสอนของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า โดยศึกษาถึงอดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในทศวรรษหน้าได้แก่แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 3 ส่วน คือ (1) การวิเคราะห์เอกสาร (2) การสัมภาษณ์ และ (3) การสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีวิธีการวิจัยดังนี้

ก. การวิเคราะห์เอกสาร มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงพัฒนาการของหลักสูตร การสอนและการบริหารหลักสูตรและการสอนของคณะครุศาสตร์ โดยศึกษาตั้งแต่หลักสูตร พุทธศักราช 2500, 2504, 2515, 2520, 2525 และ 2531 สำหรับการสอนใ้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์บุคคลบางช่วงที่ไม่สามารถหาเอกสารประกอบการศึกษาได้

1. แหล่งของข้อมูล

เอกสารที่ใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วย

1.1 เอกสารหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต จำนวน 6 ฉบับ ฉบับ

พุทธศักราช 2500, 2504, 2515, 2520, 2525 และ 2531

1.2 เอกสาร บทความ วารสาร รายงานประจำปี วิทยานิพนธ์ ประวัติคณะครุศาสตร์ และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับคณะครุศาสตร์

ขั้นตอนในการคัดเลือกเอกสารมีดังนี้

ขั้นที่ 1 ค้นหาและรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากแหล่งข้อมูล คือ ห้องสมุดคณะครุศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ สถาบันวิทยบริการ สำนักทะเบียนและประมวลผล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นที่ 2 คัดเลือกเอกสารโดยพิจารณาความเชื่อถือได้ และความถูกต้องของเอกสารแต่ละฉบับ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาตามระเบียบวิธีเชิงประวัติศาสตร์ เป็นเกณฑ์หลัก 2 เกณฑ์ (Van Dalen, 1962) คือ

เกณฑ์ภายนอก (External Criticism) คือ มุ่งที่มาของ
เอกสารและผู้เขียนเอกสาร

เกณฑ์ภายใน (Internal Criticism) มุ่งพัฒนาถึงความหมาย
ของเอกสารว่าชัดเจนเพียงใด

ในการพิจารณาตามเกณฑ์ทั้งสองนั้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อเสนอแนะ
ในการพิจารณาเอกสารควย

เกณฑ์ภายนอก ผู้วิจัยพิจารณา 5 เรื่อง คือ

1. แหล่งที่มาของเอกสาร เป็นแหล่งปฐมภูมิหรือทุติยภูมิ เป็น
แหล่งที่เชื่อถือได้หรือไม่

2. ใครเป็นผู้เขียนเอกสาร

3. เป็นเอกสารต้นฉบับ ฉบับคัดลอก หรือฉบับปรับปรุง

4. ระยะเวลาที่เอกสารเผยแพร่

5. เอกสารนั้นมีวัตถุประสงค์ในการเผยแพร่อย่างไร

เกณฑ์ภายใน ผู้วิจัยได้พิจารณาเรื่องต่าง ๆ คือ

1. ผู้เขียนเอกสารนั้นเป็นผู้เชี่ยวชาญ และมีความสามารถในสิ่งที่
เขียนหรือไม่

2. ผู้เขียนเอกสารนั้นมีแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้หรือไม่ เช่น
เขียนจากบันทึก หรือความทรงจำ

3. ในเอกสารนั้นมีความตั้งใจที่จะบิดเบือนความจริงหรือมีความ
เห็นส่วนตัวของผู้เขียนเอกสารหรือไม่

4. เอกสารนั้นสื่อสารความชัดเจนหรือไม่ และข้อความในเอกสาร
นั้นมีความหมายอย่างไร

เอกสารหลักที่ใช้ในการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. หลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต 4 ปี ฉบับพุทธศักราช 2500,
2504, 2515, 2520, 2525 และ 2531

2. งานมหาวิทยาลัย เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร.ประชุมสุข
อาชาอำรุง

3. คณะครูศาสตร์ 2525

4. สมุทสถิติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ พ.ศ. 2516 ถึง

2531

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมเอกสารที่คัดเลือกมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 6 ช่วง ตามระยะเวลาการไหลหลักสูตรแต่ละฉบับ ในด้านต่าง ๆ 3 ด้าน คือ

2.1 หลักสูตร

2.2 การสอน

2.3 การบริหารหลักสูตรและการสอน

3. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอผลการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของหลักสูตรและการสอนของคณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ในบทที่ 4

ข. การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของระดับหลักสูตรและการสอน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างกรอบสัมภาษณ์ ในขั้นต้นผู้วิจัยไปขอสัมภาษณ์อดีตรองคณบดีฝ่ายวิชาการที่มีส่วนในการจัดทำหลักสูตรคณะครูศาสตร์ 3 ท่าน คือ ศาสตราจารย์ ดร. ชัยพร วิชชาวุธ ศาสตราจารย์ ดร. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และรองศาสตราจารย์ ดร. ชีระชัย ปุณณโชติ จากนั้นนำข้อความมาประมวลสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาที่พิจารณาความถูกต้องในเชิงเนื้อหา ความครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ กรอบการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ คือ หลักสูตร การสอน การบริหารหลักสูตร และการสอน จากนั้นได้นำแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำกรอบการสัมภาษณ์ไปติดต่อกับผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งมีเจตนาขอความร่วมมือให้สัมภาษณ์จากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ จุมพล พุฒมิตรชวิน (2530 : 37) ที่ว่า "ผู้ทรงคุณวุฒินั้น น่าจะเป็นกลุ่มบุคคลที่มองหรือคาดการณ์อนาคตได้ชัดเจนถูกต้องมากกว่าคนธรรมดา และอีกอย่างหนึ่งก็คือว่า

การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมหรือในหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดนั้น บุคคลที่อยู่เบื้องหลังการเปลี่ยนแปลงมักจะเป็นผู้ทรงคุณวุฒินั่นเอง ซึ่งอาจหมายถึงถึงกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มผู้ที่มีอำนาจ ผู้ที่รู้เรื่องดี ผู้ที่เป็นผู้นำ เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่ก็มีกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิอยู่เบื้องหลังทั้งสิ้น" จากแนวคิดนี้ผู้วิจัยจึงได้กำหนดคุณสมบัติผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

1.1 รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คนปัจจุบัน

1.2 มีประสบการณ์การเป็นผู้บริหารคณะครุศาสตร์ ในตำแหน่งคณบดี รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์

1.3 มีประสบการณ์ในการเป็นเลขาธิการคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตร คณะครุศาสตร์ฉบับใดฉบับหนึ่ง

1.4 มีประสบการณ์ในการรับผิดชอบด้านหลักสูตรและการสอนของคณะครุศาสตร์

จากคุณสมบัติดังกล่าว ผู้วิจัยได้เลือกผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 15 ท่าน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการเสนอชื่อจากผู้ทรงคุณวุฒิอื่น (รายนามในภาคผนวก) จำแนกตามคุณสมบัติได้ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ จำแนกตามประสบการณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิ	จำนวน
1. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คนปัจจุบัน	1
2. ผู้มีประสบการณ์การเป็นผู้บริหารคณะครุศาสตร์ ในตำแหน่ง คณะที่ ๑ รองคณะที่ฝ่ายวิชาการ	3
3. ผู้มีประสบการณ์ในการเป็นเลขานุการคณะกรรมการปรับปรุง หลักสูตรฉบับใดฉบับหนึ่ง	3
4. มีประสบการณ์ในการรับนิเทศติดตามหลักสูตรและการสอนของ คณะครุศาสตร์	2
5. ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อจากผู้ทรงคุณวุฒิ	5
รวม	18

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยประมวลข้อคิดเห็นจากการ
สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นอธิการบดีของคณะที่ฝ่ายวิชาการทั้ง 3 ท่าน และการศึกษาเอกสาร
กำหนดเป็นกรอบในการสัมภาษณ์

จากวิธีที่ไ้มาของกรอบในการสัมภาษณ์ และการทดลองสัมภาษณ์
ทำให้ผู้วิจัยมั่นใจว่ากรอบของการสัมภาษณ์มีความเหมาะสมและครอบคลุมกับหลักสูตรและ
การสอนของคณะครุศาสตร์ทั้งในปัจจุบันและทศวรรษหน้า ที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการ
รวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์ใ้ค่าง่ายก็

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ติดต่อขอสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทีว่มาจากรั้งหนึ่งก่อน เมื่อ
ได้รับความร่วมมือจึงขอจดหมายจากคณะที่บัณฑิตวิทยาลัย ส่งถึงผู้ทรงคุณวุฒิและนัดวันเวลา
ขอสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ต้องการข้อมูลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนของคณะครุศาสตร์ทั้งในอดีต ปัจจุบันและในทศวรรษหน้า การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้จึงได้นำข้อคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ทั้งในอดีต และปัจจุบันของผู้ทรงคุณวุฒิมาผนวกกับข้อความรู้ของการวิเคราะห์หลักสูตรทุกฉบับตามยุคสมัยที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในค่านหลักสูตรและการสอน มาวิเคราะห์เนื้อหาในค่านหลักสูตร การสอน การบริหารหลักสูตรและการสอน ซึ่งได้เสนอผลการวิเคราะห์ทั้งจากเอกสารและการสัมภาษณ์ในบทที่ 4

ค. การสำรวจโดยวิธีแบบสอบถาม

การสำรวจความคิดเห็นโดยวิธีแบบสอบถามมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวโน้มของหลักสูตรและการสอนของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า โดยถามอาจารย์ผู้สอนนิสิตระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี และนิสิตคณะครุศาสตร์หลักสูตร 4 ปี

1. กลุ่มตัวอย่างอาจารย์

1.1 การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์สอนนิสิตระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี คณะครุศาสตร์นั้น ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการระดับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปีงบประมาณ 2526 ดังนี้

- 1.1.1 เป็นอาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
- 1.1.2 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป
- 1.1.3 มีความรู้และเข้าใจหลักสูตร และมีประสบการณ์การสอนในระดับปริญญาตรี ดังนี้
  - 1.1.3.1 อาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาตรี ทำการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี
  - 1.1.3.2 อาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาโท ทำการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี
  - 1.1.3.3 อาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาเอก ทำการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

เมื่อคัดเลือกอาจารย์ตามเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว มีอาจารย์ที่เป็นกลุ่ม
ตัวอย่างจำนวน 144 คน จำแนกตามภาควิชาและหน่วยงานตามตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนอาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ ที่สอนวิชาในระดับปริญญาตรี จำแนก
ตามภาควิชาหรือหน่วยงานที่สังกัด

ภาควิชา/หน่วยงาน	จำนวน (คน)
1. สारัตถศึกษา	25
2. วิจัยการศึกษา	6
3. ประถมศึกษา	19
4. มัธยมศึกษา	13
5. พลศึกษา	15
6. บริหารการศึกษา	2
7. จิตวิทยา	12
8. โสภศาสตร์ศึกษา	11
9. ทบอบการศึกษา	3
10. ศิลปศึกษา	10
11. อุดมศึกษา	2
12. การศึกษานอกโรงเรียน	6
13. โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม)	6
14. โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม)	14
จำนวนทั้งสิ้น	144

แหล่งที่มา : ตารางสอนตารางสอบ (จท.92) ปีการศึกษา 2530 2531 2532 สำนัก
ทะเบียนและประมวลผล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตคณะครุศาสตร์ หลักสูตร 4 ปี ชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2532 มีจำนวนทั้งสิ้น 1,308 คน จำแนกตามฐานะชั้นปีและสาขาตามตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนนิสิตคณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา 2532 จำแนกตามฐานะชั้นปีและสาขา

สาขา	ฐานะชั้นปี				รวม
	ปีที่ 1 (2532)	ปีที่ 2 (2531)	ปีที่ 3 (2530)	ปีที่ 4 (2529)	
1. การศึกษาปฐมวัย	30	30	18	31	109
2. ประถมศึกษา	36	41	32	56	165
3. มัธยมศึกษา วิทยาศาสตร์	42	42	44	47	175
4. มัธยมศึกษา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์	52	48	60	49	209
5. การศึกษาวิชาเฉพาะ					
5.1 พลศึกษา	44	54	57	59	214
5.2 ศิลปศึกษา	40	37	30	36	143
5.3 คณิต	26	24	24	21	95
5.4 ชุรกิจ	15	21	23	23	82
5.5 สุขศึกษา	10	6	19	14	49
6. การศึกษานอกระบบโรงเรียน	15	20	12	20	67
จำนวนทั้งสิ้น	310	323	319	356	1,308

แหล่งข้อมูล : หน่วยทะเบียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สํารวจเมื่อ
19 สิงหาคม 2531 ปีที่ 1 สํารวจ สิงหาคม 2532

การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตคณะครุศาสตร์ หลักสูตร 4 ปี ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2532 ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยมีสาขาวิชาเป็นตัวแปรแบ่งชั้นตามขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ตามลำดับดังนี้

1. กำหนดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดของแต่ละชั้นปี ใช้สูตรการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1970 : 581)

$$n = \frac{N}{1 + NE^2}$$

โดยที่ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างชั้นต่ำสุดที่จะทำให้ผลการศึกษาคคลเคลื่อนจากค่าจริงของประชากรไม่เกิน 5% โดยให้ระดับความเชื่อมั่นของผลการศึกษาไม่ต่ำกว่า 95%

N คือ ขนาดของประชากร

E คือ ความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่กำหนดให้เท่านั้น
= .05 หรือ 5%

จากการใช้สูตรดังกล่าวได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของนิสิตชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 จำนวน 175, 179, 178 และ 188 ตามลำดับ

2. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสาขาของแต่ละชั้นปี โดยการสุ่มเลือกตามสัดส่วน (Proportional Allocation) ได้จำนวนนิสิตแต่ละสาขาในแต่ละชั้นปีตามรายงานในตารางที่ 9

3. การเลือกกลุ่มตัวอย่างของนิสิตแต่ละชั้นปี ได้เลือกแจกแบบสอบถามจากผู้เรียนวิชาบังคับวิชา 410 490 สัมมนาการศึกษา เพื่อแจกแบบสอบถามนิสิตชั้นปีที่ 4 วิชา 412 420 ระเบียบวิธีวิจัยสาขาศึกษาศาสตร์ เพื่อแจกแบบสอบถามนิสิตชั้นปีที่ 3 วิชา 411 131 ภาษาไทย 2 เพื่อแจกแบบสอบถามนิสิตชั้นปีที่ 1 และวิชา 411 238 ภาษาไทย 4 เพื่อแจกแบบสอบถามนิสิตชั้นปีที่ 2 จำนวนนิสิตแต่ละชั้นปี จำแนกตามฐานะชั้นปีและสาขาดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนนิสิตแต่ละชั้นปี จากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำแนกตามฐานะชั้นปีและสาขา

สาขา	ฐานะชั้นปี				รวม
	ปีที่ 1 (2532)	ปีที่ 2 (2531)	ปีที่ 3 (2530)	ปีที่ 4 (2529)	
1. การศึกษาปฐมวัย	17	17	10	16	60
2. ประถมศึกษา	20	23	18	30	91
3. มัธยมศึกษา วิทยาศาสตร์	24	23	24	25	96
4. มัธยมศึกษา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์	29	27	33	26	115
5. การศึกษาวิชาเฉพาะ					
5.1 พลศึกษา	25	30	32	31	118
5.2 ศิลปศึกษา	23	20	17	19	79
5.3 ทนตรี	15	13	13	11	52
5.4 ชุรกิจ	8	12	13	12	45
5.5 สุขศึกษา	8	3	11	7	29
6. การศึกษานอกระบบโรงเรียน	6	11	7	11	35
จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น	175	179	178	188	720

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้ขอความรู้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการสอนของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และขอคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ทรงคุณวุฒิเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม (รายละเอียดของแบบสอบถามปรากฏในภาคผนวก) ซึ่งมี 2 ฉบับ คือ

2.1 แบบสอบถามถามอาจารย์ผู้สอนนิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตร

4 ปี

2.1.1 แบบสอบถามมี 3 ตอน จำนวน 135 ข้อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด มี 8 ข้อ

ตอนที่ 2 ขอคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนของคณะครุศาสตร์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบเลือกตอบ และคำถามปลายเปิด มีจำนวนทั้งสิ้น 135 ข้อ มีจำนวนข้อแต่ละค่านดังนี้

ก. หลักสูตร ประกอบด้วย ข้อคำถาม 23 ข้อ คือ

1. การปรับปรุงหลักสูตร 8 ข้อ
2. การกำหนดวัตถุประสงค์ 12 ข้อ
3. โครงสร้างและเนื้อหาสาระ 3 ข้อ

ข. การสอน ประกอบด้วย ข้อคำถาม 59 ข้อ คือ

1. องค์ประกอบของการสอน 9 ข้อ
2. ลักษณะที่สำคัญของผู้สอนระดับปริญญาตรี 14 ข้อ
3. วิธีการสอน 14 ข้อ
4. ลักษณะนิสิตคณะครุศาสตร์ 10 ข้อ
5. พฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิตคณะครุศาสตร์ 6 ข้อ
6. การวัดผลการเรียนรู้ 6 ข้อ

ข้อคำถาม 35 ข้อ คือ

ก. การบริหารหลักสูตรและการสอน ประกอบด้วย

1. การบริหารหลักสูตร	7 ข้อ
2. ความรับผิดชอบการสอน	
รายวิชา 410	1 ข้อ
3. สิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับ	
หลักสูตรและการสอน	14 ข้อ
4. การติดตามผลหลักสูตรและ	
การสอน	13 ข้อ

ง. คำถามแบบเลือกตอบ ประกอบด้วย ข้อคำถาม

10 ข้อ คือ

1. การไร้สื่อการสอน	4 ข้อ
2. การไร้ห้องสมุด	6 ข้อ

ในแต่ละคำถามของแบบสอบถาม มีข้อคำถาม "อื่น ๆ (โปรดระบุ)" ไว้ทุกคำถาม เพื่อป้องกันข้อคำถามที่สำคัญที่อาจจะยังมีไม่ครบถ้วน ความสำเร็จในการเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนสามารถ เสนอแนะข้อคำถามที่ต้องการให้เพิ่มเติมในแบบสอบถามต่อไปได้

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิด

2.2 แบบสอบถามตามนิสิตคณะครุศาสตร์

2.2.1 แบบสอบถามมี 3 ตอน จำนวน 107 ข้อ

ตอนที่ 1 ขอมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ มี 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน ของคณะครุศาสตร์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบเลือกตอบ และคำถามปลายเปิด มีจำนวนข้อในแต่ละคำถามดังนี้

ก. หลักสูตร ประกอบด้วย ข้อคำถามด้านโครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตร 3 ข้อ

- ข. การสอน ประกอบด้วย ข้อคำถาม 59 ข้อ คือ
1. องค์ประกอบของการสอน 9 ข้อ
  2. ลักษณะที่สำคัญของผู้สอน
ระดับปริญญาตรี 14 ข้อ
  3. วิธีการสอน 14 ข้อ
  4. ลักษณะของนิสิตคณะครุศาสตร์ 10 ข้อ
  5. พฤติกรรมการเรียนของนิสิต
คณะครุศาสตร์ 6 ข้อ
  6. การวัดผลการเรียน 6 ข้อ
- ค. การบริหารหลักสูตรและการสอน ประกอบด้วย

ข้อคำถาม 28 ข้อ คือ

1. ความรับผิดชอบการสอน
รายวิชา 410 1 ข้อ
2. สิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับ
หลักสูตรและการสอน 14 ข้อ
3. การติดตามผลหลักสูตรและ
การสอน 13 ข้อ

ง. คำถามแบบเลือกตอบเกี่ยวกับการใช้สื่อการ
สอน ประกอบด้วย ข้อคำถาม 11 ข้อ คือ

1. การใช้สื่อการสอน 3 ข้อ
2. การใช้ห้องสมุด 8 ข้อ

ในแต่ละคานของแบบสอบถาม มีข้อคำถาม "อื่น ๆ
(โปรดระบุ)" ไว้ทุกคาน เพื่อป้องกันข้อคำถามที่สำคัญที่อาจจะยังมีไม่ครบถ้วน ด้วยการ
เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนสามารถเสนอแนะข้อคำถามต่าง ๆ ที่ต้องการให้
เพิ่มเติมในแบบสอบถามต่อไป

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิด

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม

แบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ ดำเนินการสร้าง ดังนี้

1. อ่านรายงานการสัมภาษณ์ที่ได้จากการถอดเทปการให้สัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิในแนวคิด คือ อ่านทีละคน ตั้งแต่ต้นจนจบเป็นคน ๆ ไป ทั้งข้อคิดเห็นในอดีต ปัจจุบันและในทศวรรษหน้า แล้วจดความคิดเห็นที่สำคัญในแต่ละคน ในแต่ละด้าน ส่วนรายละเอียดปลีกย่อยไม่สำคัญละไว้

2. อ่านรายงานในข้อ 1 อ่านในแนวนอน คือ อ่านทีละด้านของทุกคน เช่น อ่านเรื่ององค์ประกอบของการสอน ก็อ่านเรื่องนี้ของทุกคนจนครบ แล้วจึงอ่านเรื่องใหม่ต่อไปจนครบทุกด้าน พร้อมกับบันทึกแนวความคิดไว้โดยไม่คำนึงถึงความถี่ที่แนวความคิดนั้นได้รับการเสนอแนะ ส่วนที่ซ้ำซ้อนกันก็จะตัดออก ทำให้สามารถจำแนกแนวความคิด รูปแบบของโครงสร้าง หรือหัวข้อย่อยที่สำคัญของแต่ละด้านออกมาได้

3. จากข้อมูลการสัมภาษณ์ และเอกสารที่กำหนดโครงสร้างแบบสอบถามในท่านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 หลักสูตร

3.1.1 การปรับปรุงหลักสูตร

3.1.2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

3.1.3 โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร

3.2 การสอน

3.2.1 ผู้สอน วิธีสอน

3.2.2 ผู้เรียน วิธีเรียน

3.2.3 การวัดผล

3.3 การบริหารหลักสูตรและการสอน

3.3.1 ผู้บริหารหลักสูตร

3.3.2 สิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับหลักสูตรและ

การสอน

3.3.3 การติดตามหลักสูตรและการสอน

4. นำโครงสร้างจากข้อ 3 มาสร้างเป็นแบบสอบถามชนิด
มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบเลือกตอบ

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาปรับปรุงดังนี้

5.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้คณาจารย์ จำนวน
4 ท่าน ตรวจสอบแบบสอบถามในด้านความเหมาะสม ความชัดเจนของภาษา และความ
ครอบคลุมของเนื้อหา คณาจารย์ทั้ง 4 ท่านเป็นผู้ที่ศึกษาและมีประสบการณ์ในด้าน
หลักสูตรและการสอนของคณะครุศาสตร์ ผลการพิจารณาตรวจสอบปรากฏ คือ ควร
ปรับปรุงเกี่ยวกับความชัดเจนของภาษา ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแก้ไขปรับปรุงภายใต้
คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5.2 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่
กลุ่มตัวอย่างจริงที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 16 คน เป็นอาจารย์คณะครุศาสตร์ 4 คน
นิสิตชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 ชั้นปีละ 3 คน รวม 12 คน จากนั้นได้แก้ไขข้อความที่
เข้าใจยากและภาษาไม่ชัดเจน สร้างเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

5.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว จัดพิมพ์ที่โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 จำนวน และค่าร้อยละของอาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภาควิชา
หน่วยงาน

ภาควิชา/หน่วยงาน	ส่งแบบตามไป	ได้รับคืน	คิดเป็นร้อยละ
1. สारัตดศึกษา	25	15	60.00
2. วิจัยการศึกษา	6	3	50.00
3. ประถมศึกษา	19	12	63.15
4. มัธยมศึกษา	13	8	61.53
5. พดศึกษา	15	10	66.67
6. บริหารการศึกษา	2	1	50.00
7. จิตวิทยา	12	4	33.34
8. โสภทัศน์ศึกษา	11	8	72.73
9. พยาบาลศึกษา	3	3	100.00
10. ศิลปศึกษา	10	7	70.00
11. อุดมศึกษา	2	2	100.00
12. การศึกษานอกโรงเรียน	6	6	100.00
13. โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่าย ประถม)	6	2	33.34
14. โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่าย มัธยม)	14	12	85.71
รวม	144	93	64.58

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวม ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. เอกสารหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

1.1 หลักสูตร พ.ศ. 2500 ภายเอกสารจากหนังสือประวัติ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2459 - 2509 พ.ศ. 2510

1.2 หลักสูตร พ.ศ. 2504 ภายเอกสารจากต้นฉบับของ
รองศาสตราจารย์ นิรมล สวัสดิ์บุตร

1.3 หลักสูตร พ.ศ. 2515 2520 2525 และ 2531 ใ้
ต้นฉบับจากฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์

1.4 งานมหาวิทยาลัย ผู้เรียน ศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์สุข
อาจารย์อ่ำรุ่ง

1.5 คณะครุศาสตร์ พ.ศ. 2525 เอกสารคณะครุศาสตร์

1.6 เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจากห้องสมุด

2. แบบสอบถามมี 2 ชุด ผู้วิจัยได้กล่าวถึงดังนี้

2.1 แบบสอบถามถามอาจารย์ที่สอนในระดับปริญญาตรี ผู้
วิจัยส่งแบบสอบถามและเก็บคืนด้วยตนเอง นอกจากภาควิชาพลศึกษาและศิลปศึกษา ใ้
ความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ภาควิชาช่วยแจกและเก็บคืนให้ ส่งแบบสอบถามไป 144 ชุด ใ้
คืนมา 93 ชุด คิดเป็นร้อยละ 64.58

2.2 แบบสอบถามนิสิตคณะครุศาสตร์ ผู้วิจัยขอ อนุญาต
อาจารย์ผู้สอนวิชา 410 490 สัมมนาการศึกษา แจกแบบสอบถามในห้องเรียน และขอให้
ประธานกลุ่มเก็บคืนใ้ วิชา 411 131 ภาษาไทย 2 และวิชา 411 238 ภาษาไทย 4
ขออนุญาตแจกในห้องเรียนและขอคืนในชั่วโมงต่อไป วิชา 412 420 อาจารย์ผู้สอน
อนุญาตใ้แจกและเก็บคืนในชั่วโมงนั้น ๆ ส่งแบบสอบถามไป 720 ชุด ใ้
คืนมา 516 ชุด คิดเป็นร้อยละ 71.67

ตารางที่ 12 จำนวนนิสิตในกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามชั้นปีและสาขา

สาขา	ปีการศึกษา 2532								รวมส่ง		โครับคืนคิดเป็นร้อยละ
	ชั้นปีที่ 1		ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4		แบบสอบถาม		
	ส่งไป	รับคืน	ส่งไป	รับคืน	ส่งไป	รับคืน	ส่งไป	รับคืน	ส่งไป	รับคืน	
1. การศึกษาปฐมวัย	17	13	17	17	10	10	16	16	60	56	93.34
2. ประถมศึกษา	20	12	23	23	18	18	30	20	91	73	80.21
3. มัธยมศึกษา-วิทยาศาสตร์	24	20	23	18	24	24	25	25	96	87	90.62
4. มัธยมศึกษา-มนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์	29	16	27	18	33	20	26	26	115	80	69.56
5. การสอนวิชาเฉพาะ											
5.1 ทดศึกษา	25	10	30	15	32	14	31	18	118	57	48.30
5.2 สุขศึกษา	8	5	3	3	11	8	7	4	29	20	68.96
5.3 ศิลปศึกษา	23	8	20	8	17	17	19	17	79	50	63.29
5.4 ทนตรี	15	8	13	5	13	10	11	5	52	28	53.85
5.5 ชุรกิจ	8	7	12	7	13	11	12	10	45	35	77.78
6. การศึกษานอกระบบโรงเรียน	6	5	11	7	7	7	11	11	35	30	85.71
รวมทั้งสิ้น	175	104	179	121	178	139	188	152	720	516	71.67

4. การวิเคราะห์หommel

การวิเคราะห์หommelที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ คือ ฉบับที่กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามครบทุกข้อทั้งหมดมาวิเคราะห์วิธีการทางสถิติที่นำมาวิเคราะห์หommelแบบสอบถามจะดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์หommelสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยคาร์รอยล์

2. วิเคราะห์หommelค่าถามจากแบบสอบถาม ที่ได้จากการตอบของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม คือ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ที่สอนนิสิตหลักสูตร 4 ปี และนิสิตคณะครุศาสตร์หลักสูตร 4 ปี ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2532 ใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยคำนวณแปลคะแนนและกำหนดน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) ดังนี้

4.50 - 5.00	หมายความว่า	ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าข้อคำถามนั้น มีแนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายความว่า	ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าข้อคำถามนั้น มีแนวโน้มเป็นไปได้มาก
2.50 - 3.49	หมายความว่า	ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าข้อคำถามนั้น มีแนวโน้มเป็นไปได้ปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายความว่า	ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าข้อคำถามนั้น มีแนวโน้มเป็นไปได้น้อย
1.00 - 1.49	หมายความว่า	ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าข้อคำถามนั้น มีแนวโน้มเป็นไปได้น้อยที่สุด

การสรุปรวมแนวโน้มหลักสูตรและการสอนของคณะครุศาสตร์ในทศวรรษหน้านั้น สรุปตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่ม คือ อาจารย์ที่สอนนิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี และนิสิตคณะครุศาสตร์ หลักสูตร 4 ปี ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2532 โดยนำข้อคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่มมาเปรียบเทียบหาข้อสรุปที่เป็นแนวโน้มของหลักสูตรและการสอนของคณะครุศาสตร์ในทศวรรษหน้า ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์หommelจากแบบสอบถามในบทที่ 5 ในรูปตารางและความเรียง